
BIBLIOTECA/LIBRARYdoi: 10.1344/Svmma2018.12.7

Aquesta secció recull la producció científica de l'Institut de Recerca en Cultures Medievales pel què fa a la publicació de llibres i a la presentació de tesis doctorals.

§ PUBLICACIONS

COLESANTI Gemma-Teresa; GARÍ Blanca; JORNET-BENITO Núria (eds), 2017. *Clarisas y dominicas. Modelos de implantación, filiación, promoción y devoción en la Península Ibérica, Cerdeña, Nápoles y Sicilia*, Firenze, Reti Medievali, Firenze University Press.

Resum

Aquest llibre aborda l'anàlisi del paisatge religiós marcat per les comunitats de clarisses i dominiques. En el marc de les transformacions de l'espiritualitat entre els segles XII i XVI en els Regnes Peninsulars i al sud d'Itàlia. Els diferents treballs permeten aprofundir, des d'aquesta estructura territorial per regnes, en cinc grans camps d'estudi: l'ampliació del coneixement d'àrees que comptaven amb importants llacunes en la topografia monàstica, especialment femenina; la comprensió de dinàmiques fundacionals que mostren el paper de comunitats de *mulieres religiosas* de prèvia existència; les dinàmiques d'implantació urbana i els processos de comunicació i acció creadors de paisatge monàstic en el context de la relació entre el monestir i el seu entorn; la importància del mecenatge i patronatge femení en molts dels models fundacionals i de promoció artística i cultural; i finalment l'anàlisi de les pràctiques devocionals i la cultura material de les comunitats monàstiques femenines en un context funcional, espacial i performatiu.

Paraules clau

Clarisses, dominiques, espiritualitat femenina, Regnes Peninsulars, Italia

Abstract anglès

This volume deals with the analysis of the impact of the communities of Poor Clares and Dominicans in the religious landscape in a general framework of the transformations of spirituality between the 12th and 16th centuries in the Iberian Kingdoms and in southern Italy. The different contributions allow to dwell into five main fields of study, always from the aforementioned territorial structure by kingdoms: the expansion of the current knowledge of areas that had important gaps in their monastic topography, especially female; the understanding of foundational dynamics that show the role of the communities of *mulieres religiosae* of previous existence; the dynamics of urban implantation and the processes of communication and action that created monastic landscapes in the context of the relationship between the monastery and its surroundings; the importance of female patronage in many of the founding models and in artistic and cultural promotion; and

finally the analysis of the devotional practices and the material culture of the female monastic communities in a functional, spatial and performative context.

Keywords

Poor Clares, Dominicans, Women's Spirituality, Iberian Kingdoms, Italy

URL: http://www.rm.unina.it/rmebook/index.php?mod=none_Claustra

Altres enllaços relacionats: <http://www.rm.unina.it/rmebook/index.php>

JIMÉNEZ SÁNCHEZ, Juan Antonio, 2018. *Agobardo de Lyon, Sobre el granizo y los truenos. Introducción, traducción y comentarios*, Madrid, Ed. Siruela.

Resumen

Sobre el granizo y los truenos constituye un testimonio directo y vivaz de una superstición que a inicios del siglo IX se hallaba aún presente en el Occidente latino: la existencia de los «tempestarios», unos magos capaces de desencadenar tormentas según la creencia popular. También se creía que desde la remota región de Magonia, navegando sobre las nubes, arribaban barcos cuyos tripulantes recogían los frutos derribados por el granizo y, en pago, entregaban a los tempestarios preciosos regalos. El obispo Agobardo de Lyon (¿?- 840) pretendió con este opúsculo acabar con la credulidad de sus feligreses, apoyándose tanto en la autoridad de las Sagradas Escrituras como en un inusitado razonamiento lógico. Olvidado durante toda la Edad Media y redescubierto en 1605, la popularidad de este texto —que se ofrece aquí en su primera traducción al español— no ha cesado de incrementarse desde entonces.

Paraules clau

Agobardo de Lyon, época carolingia, superstición, tempestarios, Magonia, granizo, tormentas, barcos voladores.

Abstract

Sobre el granizo y los truenos is a direct and lively testimony of a superstition which at the beginning of the ninth century was still present in the Latin West: the existence of the *tempestarii*, magicians capable of triggering storms according to popular belief. It was also believed that from the remote region of Magonia, sailing over the clouds, ships arrived whose crew picked up the fruits knocked down by the hail and, in return, gave precious gifts to the *tempestarii*. With this book, the bishop Agobard of Lyon (?-840) tried to put an end to the credulity of his parishioners, relying on the authority of the Holy Scriptures as well as on an unusual logical reasoning. Forgotten throughout the Middle Ages and rediscovered in 1605, the popularity of this text —which is offered here in its first translation into Spanish— has not stopped increasing since then.

Keywords

Agobard of Lyon, Carolingian Age, superstition, *tempestarii*, Magonia, hail, storms, flying ships.

Altres enllaços relacionats: http://www.siruella.com/catalogo.php?id_libro=3658

MANCHO, Carles (ed.), 2018. *El Brodat de la Creació de la catedral de Girona, Barcelona et al.*, (Memoria Artium 22), Edicions de la Universitat de Barcelona et al.

Resum

Retrobat a finals del segle XIX a la catedral de Girona, l'anomenat fins ara Tapís de la Creació és una de les grans obres universals de l'edat mitjana. La seva importància rau tant en el fet de ser un teixit d'unes dimensions considerables, com en el complex programa d'imatges que el caracteritza. Per tot plegat va ser objecte de l'atenció d'investigadors com ara Pere de Palol, que va portar el nivell de comprensió de l'obra a un punt difícilment superable. La feliç coincidència en el temps de la restauració més acurada que mai s'havia fet de la peça (al Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya), de la publicació d'un treball de recerca que hi projecta nova llum i de la notable millora del coneixement de diferents aspectes de la seu gironina, ens permet avui d'anar més enllà i presentar en aquest volum la que sens dubte és una nova fita, amb algunes sorpreses, en l'estudi d'aquest brodat excepcional.

Paraules clau

Art romànic, Teixits, Brodat, Girona, segle XI

Abstract

Rediscovered at the end of the 19th century in the cathedral of Girona, the so called Tapestry of Creation is one of the great universal works of the Middle Ages. Its importance lies both in the fact that it is a fabric of considerable dimensions, and in the complex programme of images that characterises it. For all these reasons it was the object of the attention of researchers such as Pere de Palol, who raised the level of understanding of the work to a point that was difficult to surpass. The happy coincidence in time of the most careful restoration ever made of the piece (at the Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya), the publication of a research work that sheds new light on it, and of the notable improvement in the understanding of different aspects of the cathedral of Girona, allows us today to go further and present in this volume what is undoubtedly a new milestone, with some surprises, in the study of this exceptional embroidery.

Keywords

Romanesque art, Textiles, Embroidery, Girona, 11th century

URL: <http://www.publicacions.ub.edu/ficha.aspx?cod=08824>

MANCHO, Carles, 2018. *La Roma del segle IX / Rome in the 9th Century*, Barcelona, (Lliçons/Lessons, 10), Edicions de la Universitat de Barcelona.

Resum

En aquest llibre, Carles Mancho ofereix un recorregut fascinant per la Roma del segle IX que, en part, ha quedat oculta pel pas del temps. El lector no sols hi descobrirà basíliques, tombes, muralles, aqüeductes i masos, sinó que s'aproximarà, de la mà d'un pelegrí, a l'efecte que despertaven aquests espais en un visitant de l'edat mitjana.

Paraules clau

Alta edat mitjana, Urbanisme, Roma, segle IX

Abstract

In this book, Carles Mancho provides us with a fascinating route through 9th century Rome, which has been partially hidden over time. The reader will discover basilicas, tombs, walls, aqueducts and stately residences, following the path of a pilgrim while coming to comprehend the effects these places had on visitors in the Middle Ages.

Keywords

Early medieval ages, Urbanism, Rome, 9th century

URL: <http://www.publicacions.ub.edu/ficha.aspx?cod=08883>

SUREDA I JUBANY, Marc (ed.), 2018. *La portalada de Ripoll. Creació, conservació i recuperació, Roma, (IRCVIM-MEDIEVAL CULTURES, 7), Viella.*

Resum

La portalada del monestir de santa Maria de Ripoll és, indiscutiblement, un dels monuments romànics més importants de Catalunya i de tota Europa. Això s'ha traduït, al llarg del temps, en una llarga sèrie de treballs científics, així com d'accions de conservació-restauració, que són testimonis del reconeixement dels seus valors patrimonials i fins i tot identitaris. *La portalada de Ripoll. Creació, conservació i recuperació* agrupa una vintena de treballs científics de diferents autors, que troben el seu origen en el simposi internacional homònim celebrat a Ripoll l'any 2013, i que ofereixen mirades diferents i complementàries sobre la portalada i sobre altres obres d'art relacionades amb ella des dels punts de vista de la història de l'art medieval, la conservació-restauració i la recuperació del monument en el marc de la Catalunya contemporània.

Paraules clau

Art romànic, Escultura, Restauració, Ripoll, segle XII

Abstract

The portico of the monastery of Santa Maria de Ripoll is, indisputably, one of the most important Romanesque monuments in Catalonia and in Europe. Over time, this has translated into a long series of scientific works, as well as conservation-restoration actions, which bear witness to the recognition of its heritage and even identity values. The portico of Ripoll. Creation, conservation and recovery brings together around twenty scientific works by different authors, which originated in the international symposium of the same name held in Ripoll in 2013, and which offer different and complementary perspectives on the portico and other works of art related to it from the points of view of the history of medieval art, conservation-restoration and recovery of the monument within the framework of contemporary Catalonia.

Keywords

Romanesque art, Sculpture, Restauration, Ripoll, 12th century

URL: <https://www.viella.it/libro/9788867285143>

§ TESIS DOCTORALS

Autor: Delfi I. Nieto Isabel

Títol: **Communities of Dissent. Social Network Analysis of Religious Dissident Groups in Languedoc in the Thirteenth and Fourteenth Centuries**

Director: Blanca Garí de Aguilera

Data de lectura: 5 de novembre 2018

Resum

Aquesta tesi se centra en l'aplicació dels mètodes d'Anàlisi de Xarxes Socials a l'estudi dels moviments religiosos dissidents al Lenguadoc tardomedieval. L'objectiu del projecte és analitzar la *performance* comunitària dels grups càtars tardans i dels beguins del Lenguadoc per tal d'identificar i comparar patrons organitzatius i reavaluar la participació de les dones a la dissidència espiritual d'aquest període. L'estudi es basa en una lectura relacional de les fonts inquisitorials, principalment registres i llibres de sentències. La naturalesa relacional dels registres inquisitorials els converteix en la font ideal no només per a l'estudi de les relacions socials dins dels moviments religiosos dissidents, sinó també per a l'aplicació de mètodes formals d'anàlisi en xarxes. Aquest enfocament emfatitza la necessitat de considerar que el concepte de comunitat dissident abasta tant a les elits sacerdotals, tradicionalment identificades com a líders de grups herètics, com a la base social que els formava i els va fer possibles. A més, com es discutirà més endavant, tot i el reconeixement actual de la importància de la participació femenina a la dissidència religiosa, el fet que les dones fossin aviat excloses de les funcions sacerdotals dins d'algunes d'aquestes comunitats no ortodoxes ha fomentat que se subestimi la seva contribució com a intermediàries i, per tant, com a actors clau dins de les xarxes espirituals.

Paraules clau: Heretgia, dissidència, xarxes, inquisidors, espiritualitat femenina

Abstract

This dissertation focuses on the application of the methods of Social Network Analysis to the study of religious dissident movements in late medieval Languedoc. The aim of the project is to analyse the community performance of late Cathars, and Beguins of Languedoc in order to identify and compare organizational patterns and to reassess the participation of women in late medieval heresy. The study is based on a relational reading of inquisitorial sources, mainly registers and books of sentences. The relational nature of inquisitorial records makes them the ideal source not only for the study of social relationships within dissident religious movements but also for the application of formal network analysis methods. This approach stresses the need to consider the dissident community as encompassing both priestlike elites traditionally identified as the leadership of heretical groups and the social basis that shaped them and made them possible. Furthermore, as will be discussed, despite the current acknowledgement of the importance of female involvement in religious dissent, the fact that women were soon excluded from sacerdotal functions within some of these non-orthodox communities has fostered the underestimation of their contribution as brokers and, therefore, as key players within spiritual networks.

Keywords: Heresy, dissent, networks, inquisitors, women's spirituality